

M. Saim UYSAL

IMF'nin 2019 ekonomik gözetim değerlendirilmesi

3.1.2020

IMF nin kuruluş anlaşmasına göre üye ülkelerin ekonomi yönetimlerine yol gösterici olmak ve uluslararası finansal gözetim fonksiyonunu yerine getirme amacıyla ekonomik gelişmeler ayrıntılı gözden geçiriliyor. IMF Kuruluş Anlaşmasının 4. maddesine göre bu kapsamdaki 2019 ekonomisine ilişkin gözetim raporu yayınlanmış bulunmaktadır. Raporun ana hatlarını şöyle özetlemek mümkün.

1- Türk ekonomisinin en güçlü silahı olan mali disiplin 2018 yılından itibaren zayıflamaya başlamış ve bu süreç 2019 yılında da devam etmiştir.

2- Merkez Bankası faiz indirimlerinde aşırıya kaçmış ve bunun sonucunda da sıkı para politikası gevşemiş ve dolarizasyon artmıştır. Ayrıca para politikasının uygulanmasında kamuoyu yeterince bilgilendirilmediği için şeffaflık ve iletişim sorunu mevcuttur.

3- Türk ekonomisinin kırılganlıkları henüz tam anlamıyla ortadan kalkmamıştır. Faktör verimliliği arttırılamamış aksine azalmış ve dış finansman kırılganlığı azalarak devam etmektedir.

4- Kamu bankalarının hızlı kredi artışı ile başlayan büyüme uygun dış konjonktürle de desteklenmiş, döviz kuru istikrarı büyümeye katkı sunmuştur.

5- Faiz dışı fazlanın son on yılda ilk defa açık vermesi dikkatle izlenmesi gereken bir olgudur. Gevşek maliye ve para politikası birlikteliği risk oluşturuyor.

6- İthalat ve iç talep düşüşü, güçlü turizm gelirleri cari açığın azalmasına neden olmuş ve bunun sonucunda finansman koşulları görece iyileşmiştir.

7- Gerek baz etkisi gerekse Türk Lirasının istikrarlı gidişi enflasyon düşüşü ve beraberinde faiz düşüşlerine katkı vermiştir. Tek haneli enflasyonun sürdürülmesi zor görünüyor.

8- Son artışlara rağmen rezervler düşük seyretmektedir. BDDK'nın swap düzenlemeleri, kamu bankalarıyla döviz müdahaleleri net rezervlerin şeffaflıkla değerlendirilmesini zorlaştırmaktadır.

9- Banka bilançoları yaşanan kur-faiz şoku sonrasında zayıfladı. Takipteki alacak oranları arttı, sermaye karlılıkları azaldı. Kredi riskleri

halen inşaat sektöründe devam etmektedir. Ayrıca kamu bankalarının hızlı kredi vermesi sonucu bilançoları özel bankalara göre daha çok zayıflamış durumdadır.

10- Özel bankalar yurt dışı borçlarını azaltmıştır. Yatırımcı güveni düşmüştür. Hükümet ve finans dışı şirketler dış finansmana ağırlık verdiklerinden Türkiye'nin finansman kalitesi bozulmuştur.

11- Rezerv düşüklüğü, özel sektörün döviz borcu, düşük büyüme, yüksek dolarizasyonun neden olduğu kırılmalıkların dereceleri azalarak devam ediyor

12- Kapsamlı bir yapısal reform paketi uygulanmadığından, teşvikli ve kredili bir büyümenin güçlü bir şekilde sürdürülmesi zor görünüyor. Kısa vadeli büyümeden ziyade orta ve uzun vadeli sürdürülebilir büyümeye ihtiyaç var.

13- Artan finansman ihtiyaçları nedeniyle Türkiye'nin ülke borcu 2024 yılına kadar yükselmeye devam edecektir. Bu konuda acilen radikal bir vergi ve harcama reformuna ihtiyaç var.

14- Banka varlıklarının kalitesinin şeffaflığı açısından üçüncü, bağımsız bir tarafa "stres testi" yaptırılması gerekmektedir.

15- IMF e göre ekonomi önümüzdeki iki yılda %3 büyüyecek ve ondan sonra da %5 e ulaşması çok zor olacak. Bu nedenle işsizliğin önümüzdeki dönemlerde radikal oranda azaltılması zor görünüyor. (Son 10 yıldaki büyüme modelinin çözemediği yegane sorun)

Bu tespitlerden çıkan sonuç eski kriz dönemlerindeki gibi sert düşüşler sonrası sert yükselişler (V şeklinde) zor olacak. Bu nedenle yüksek büyümeler zaman alıyor. Zira üretim yapılarımız ve kaynak dağılımlarımız rasyonellikten uzaklaştı. Verimliliğimizi arttıramıyoruz.

Her yazımızda tekrar ettiğimiz vurgulamayı yinelemekte yarar var. Daha fazla demokrasi, daha fazla hukuk, daha fazla konsensüs daha fazla yapısal reformlar.